

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

2019-04-11

Dnr V 2019/70

Socialdepartementet

Rektor

Yttrande över betänkandet Samspel för hälsa. Finansiell samordning mellan hälso- och sjukvårdsförsäkring (SOU 2018:80)

Lunds universitet har anmodats att lämna synpunkter på rubricerad remiss. Yttrandet har utarbetats av professor Martin Lindström, medicinska fakulteten.

Sammanfattning

Lunds universitet instämmer i förslaget att en ny form av samordning mellan hälso- och sjukvården ska införas som ett författningsreglerat årligt statsbidrag till landstingen med syfte att stimulera landstingens arbete med frågor relaterade till sjukskrivning och samarbete med Försäkringskassan i dessa frågor.

Universitetet anser samtidigt att utredningen och förslaget har flera betydande brister som gör att den långsiktiga hållbarheten i förslaget kan ifrågasättas även om förslaget är fullt genomförbart och inte strider mot rådande författningar.

- För det första bygger utgångspunkten för direktiven till utredningen och utredningen på ett statistiskt synsätt som innebär att nuvarande nivåer av uttag från sjukförsäkringen under de första 90 dagarna ska bevaras och att statsbidraget ska utgå i förhållande till ett definierat referensfält.
- För det andra bortser direktiven och utredningen helt från geografiska skillnader i sjukskrivning. Förslaget är inriktat på att bevara olika nivåer av uttag från sjukförsäkringen i olika delar av landet och därmed i olika landsting.
- För det tredje diskuterar utredningen i allt för begränsad utsträckning trender över tid i uttag från sjukförsäkringen som skulle kunna påverka utformningen och tillämpningen av referensfälten.
- För det fjärde redogör utredningen inte i tillräcklig utsträckning för statsbidragets betydelse i relation till landstingens totala ekonomi och totala budget för hälso- och sjukvården. Landstingens ekonomiska incitament att erhålla det fria och villkorslösa statsbidraget, som enligt utredningens förslag ska bli indirekt och villkorslöst för att bevara det landstingskommunala självstyret, framgår därmed inte i tillräckligt stor utsträckning av utredningen.

- För det femte nämner utredningen i mycket liten utsträckning betydelsen av samordning av utbildning och vidareutbildning i försäkringsmedicin mellan Försäkringskassan, landstingen samt universitet och högskolor.

Specifika synpunkter

1. Utgångspunkten för direktiven till utredningen och utredningen är att nuvarande nivåer av uttag från sjukförsäkringen ska bevaras för att skapa stabilitet, och att statsbidraget ska utgå i förhållande till ett definierat referensfält. Universitetets slutsats är att utredningens förslag baseras på en statisk syn på uttaget ur sjukförsäkringen. I punkterna 2 och 3 nedan specificerar universitetet ytterligare grunden för denna slutsats i rum och tid.

2. Direktiven och utredningen bortser från geografiska skillnader i sjukskrivning. Konsekvensen blir en inriktning att bevara olika nivåer av uttag från sjukförsäkringen i olika delar av landet och därmed i olika landsting. Utredningen nämner visserligen att de absoluta geografiska skillnaderna i uttag från sjukförsäkringen minskat under det senaste decenniet, men dessa geografiska skillnader har inte eliminerats. Lunds universitets slutsats är att den modell som utredningen presenterar har en statisk syn på geografiska skillnader i uttag från sjukförsäkringen. Denna inriktning är visserligen en konsekvens av utredningens direktiv, men kritiken kvarstår därmed ändå som kritik mot utredningens direktiv.

3. Utredningen diskuterar i allt för begränsad utsträckning trender över tid i uttag från sjukförsäkringen som skulle kunna påverka utformningen och tillämpningen av referensfälten. Av den historiska bakgrundsbeskrivning som utredningen själv presenterar framgår att uttaget från sjukförsäkringen vad avser de första 90 dagarna varierat kraftigt över tid även relativt nyligen. Universitetets slutsats är att den modell som presenteras riskerar att representera en för statisk syn även på tidsdimensionen.

4. Utredningen redogör inte i tillräcklig utsträckning för statsbidragets ekonomiska betydelse i relation till landstingens totala ekonomi samt landstingens totala budget för hälso- och sjukvården. Landstingens ekonomiska incitament att erhålla det fria och villkorslösa statsbidraget, som enligt utredningens förslag ska bli indirekt och villkorslöst för att bevara det landstingskommunala självstyret, framgår därmed inte i tillräckligt stor utsträckning av utredningen. Eftersom en miljard kronor (s.174, på ett annat ställe i texten anges två miljarder kronor men en miljard kronor förefaller vara den korrekta summan) ska fördelas över ett stort antal regioner och landsting kan de ekonomiska incitamenten både till att erhålla det villkorslösa statsbidraget och incitamenten att använda det för samordning av arbetet med Försäkringskassan ifrågasättas. Denna summa är i samma storleksordning som den så kallade sjukskrivningsmiljarden som sedan tidigare ingår i statens senaste överenskommelser med Sveriges kommuner och landsting (SKL), vilket innebär att den ekonomiska satsningen med det nya systemet för arbete med frågor relaterade till sjukskrivning och samarbete med Försäkringskassan inte säkert kommer att öka. De komplexa orsaker till variationer i uttag från sjukförsäkringen som utredningen själv nämner och som delvis inte kan påverkas av landstingens ansvarsområde hälso- och sjukvården, kan dessutom ytterligare bidra till svaga incitament om de ekonomiska incitamenten inte är starka. Lunds universitets slutsats är att de ekonomiska incitamenten för landstingen inte framgår tillräckligt utförligt i utredningen.

5. Utredningen diskuterar i mycket liten utsträckning betydelsen av samordning av utbildning och vidareutbildning i försäkringsmedicin mellan Försäkringskassan, landstingen samt universitet och högskolor. Lunds universitets slutsats är att frågor om utbildning och vidareutbildning i Försäkringsmedicin är helt centrala för frågan om förbättrad finansiell samordning mellan Försäkringskassan och landstingen, och att den roll som universitet och högskolor kan bidra med i detta arbete bör betonas starkare.

Beslut

Beslut att avge detta yttrande har fattats av undertecknad rektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av professor Martin Lindström.

Torbjörn von Schantz

Martin Lindström
(Medicinska fakulteten)